

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСНА ВІЙСЬКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ
ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСНА РАДА
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОВА
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ КОМУНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І.Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА
ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
УНІВЕРСИТЕТ АНКАРА ХАДЖИ БАЙРАМ ВЕЛИ (ТУРЕЦЬКА РЕСПУБЛІКА)
АНАТОЛІЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (ТУРЕЦЬКА РЕСПУБЛІКА)
УНІВЕРСИТЕТ КАСТАМОНУ (ТУРЕЦЬКА РЕСПУБЛІКА)
СТАМБУЛЬСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ АЙДИН (ТУРЕЦЬКА РЕСПУБЛІКА)
ЛЮБЛІНСЬКА ВИЩА ШКОЛА (РИКІ, ПОЛЬЩА)
ЄВРОПЕЙСЬКА ВИЩА ШКОЛА МЕДИЧНИХ І СОЦІАЛЬНИХ НАУК (ВАРШАВА, ПОЛЬЩА)
МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЯ ПРИКЛАДНИХ НАУК (ЛОМЖА, ПОЛЬЩА)
БЕРГЕНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (НОРВЕГІЯ)
ВІДДІЛ ПОРІВНЯЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ІНСТИТУТУ ПЕДАГОГІКИ НАПН УКРАЇНИ

Збірник матеріалів

VII Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності»

Тернопіль
2024

УДК 159.98:37.091
Р 64

Р 64 Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності: збірник матеріалів VII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, Україна, 10-11 жовтня 2024 року) / Редколегія: О. М. Петровський, І. М. Вітенко, О. І. Когут, Ю. Ч. Шайнюк, В.Є. Кавецький, О.Я. Жизномірська, М.М. Корман, Т. В. Магера, Г.І. Герасимчук, Н.Б. Стрийвус. Тернопіль: ФОП Осадца Ю.В. 2024. 370 с.

У збірнику публікуються тези доповідей учасників VII Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності», проведеної на базі Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти 10-11 жовтня 2024 р.

Усі матеріали збірника подаються в редакції авторів. Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен та інших даних несуть автори.

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти (протокол №6 від 01.11.2024 р.)

УДК 159.98:37.091

© Тернопільський обласний комунальний інститут післядипломної педагогічної освіти, 2024

Мочук О. Б., Мочук О. В. ДИЗАЙН-МИСЛЕННЯ ЯК ПІДХІД ДО ВИРІШЕННЯ СКЛАДНИХ ПРОБЛЕМ ТА СТВОРЕННЯ ІННОВАЦІЙ.....	237
Мошаренкова Т.В. ВАЖЛИВІСТЬ ФОРМУВАННЯ СІМЕЙНИХ ЦІННОСТЕЙ У МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ.....	239
Мошенець Н. С. КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ У МІЖКУЛЬТУРНОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЯК СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	241
Неборак К.О. ЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ІСТОРИЧНІЙ ОСВІТІ.....	243
Нікольська Н. В. ІНТЕГРОВАНЕ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ (CLIL) - ВИМОГИ ДО ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ.....	245
Ноздрова О.П. ОСВІТНЯ ІНТЕГРАЦІЯ – ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ ТА ЗМІНА СЕНСУ ОСВІТИ.....	247
Özsunar Aysun GÖRSEL, İŞİTSEL, DOKUNSAM/KİNESTETİK TEMSİL ALANLARINA GÖRE YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE ÖĞRETMENİN İŞLEVİ.....	250
Ateş H. YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN DEVLET KADROLARINA ATANMASINDA YDS'NİN ROLÜ VE YETERLİLİK DÜZEYİNİN BELİRLENMESİ.....	252
Олексюк О. Р. ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	258
Олійник Г. М. ДІТИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ ЯК ОБ'ЄКТ РЕАБІЛІТАЦІЇ.....	259
Омелюх І. В. ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПОЗАКЛАСНИХ ЗАХОДІВ ІЗ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	262
Островська Н. О. ДІЯЛЬНІСТЬ ПЕДАГОГА В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	263
Отрощенко Н. Л. ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ ПЕДАГОГА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ.....	264

умови, пов'язані з технічним забезпеченням освітнього процесу (доступом до сучасних програмних продуктів для тестування та використання ШІ в освітньому процесі, важливо забезпечити розуміння вчителями базових принципів роботи алгоритмів ШІ, зокрема машинним навчанням, обробки великих даних тощо.);

методи, форми підвищення кваліфікації вчителів до застосування технологій ШІ оновлення тематики курсів підвищення кваліфікації з акцентом на використання ШІ у викладанні, аналізі навчальних досягнень учнів, створенні персоналізованих траєкторій навчання;

реальні ситуації щодо кращих практик застосування технологій ШІ в освітню програму підготовки вчителів, що включає практичні заняття з використання інструментів ШІ, наприклад, Google Teachable Machine, ChatGPT [4], або систем автоматизованого оцінювання знань. Підготовка методичних матеріалів та інструкцій щодо використання цих технологій у реальних навчальних ситуаціях;

створення сприятливого середовища для розвитку професійного інтересу до інновацій. Наприклад організація професійних конкурсів, семінарів, майстер-класів з використання технологій ШІ у професійній діяльності.

умови, пов'язані з психологічною та педагогічною підтримкою учасників освітнього процесу:

Ймовірно, інтелектуальні системи все більше використовуватимуться в освіті. Проте, незважаючи на різноманітність та доступність сервісів та платформ, розроблених на основі інноваційних технологій, зростання кількості науково-методичних публікацій щодо інтеграції інтелектуальних систем в освітню практику, недостатньо вивченим залишається практичний досвід використання таких інструментів педагогами в професійній діяльності [3]. Очікується, що це сприятиме удосконаленню цифрового освітнього середовища і створить умови для впровадження нових методик навчання, адекватних вимогам цифрового суспільства, підвищить мотивацію учасників освітнього процесу, сприятиме ефективності управління та розвитку закладу освіти. Підготовка вчителів до застосування технологій штучного інтелекту (ШІ) у професійній діяльності є важливим напрямом сучасної освіти, особливо в контексті динамічного розвитку цифрових технологій. Педагогічні умови, забезпечують ефективність цієї підготовки,

Література

1. DigComp Framework. EU Science Hub. URL: https://joint-research-centre.ec.europa.eu/digcomp/digcomp-framework_en (дата звернення: 16.09.2024).
2. Вітенко І., Олексюк О., Кучер Л. Реалізація концепції STEM-освіти в системі підвищення кваліфікації педагогічних працівників. *Наукові записки Малої академії наук України*. 2022. 3(25). С. 39–47. URL: <https://doi.org/10.51707/2618-0529-2022-25-05>.
3. Олексюк О. Вплив штучного інтелекту на освітній процес: дослідження досвіду вчителів. Штучний інтелект у науці та освіті (AISE 2024) : зб. матеріалів міжнар. наук. конф., м. Київ, 1 берез. 2024 р. Київ, 2024. С. 205–209.
4. Олексюк О. Реалізація STEM-проектів на основі технологій штучного інтелекту. Інноваційні практики наукової освіти : матеріали III Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 11 груд. 2023 р. Київ, 2023. С. 575–580.23).

Олійник Г. М.

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри соціальної роботи та
менеджменту соціокультурної діяльності
Тернопільського національного педагогічного
університету ім. В. Гнатюка
galochka_ua@ukr.net

ДІТИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ ЯК ОБ'ЄКТ РЕАБІЛІТАЦІЇ

Актуальність дослідження. Сучасна демократія вимагає від людини готовності і здатності до активної участі у справах суспільства і держави на основі глибокого усвідомлення своїх прав і обов'язків, себе як повноправного члена соціальної спільноти, громадянина своєї країни. Ці пріоритети передбачають орієнтацію на відродження національної гідності, патріотизму й громадянської зрілості особистості, що включає освіченість на рівні кращих світових зразків, гуманізм, духовність, діловитість; активну позицію кожної людини, зокрема її самореалізацію у матеріальній і духовній сферах суспільного життя, дотримання конституційних норм.

Важливим показником розвитку суспільства є гуманне, турботливе і милосердне ставлення до дітей з особливостями у розвитку, які мають право на повноцінне життя.

Вивчення світового досвіду реабілітації дітей із вадами фізичного чи розумового розвитку доводить, що реалізація їхнього права на освіту та максимальний розвиток здібностей набуває особливого значення для повноцінної життєдіяльності таких дітей і благополуччя суспільства загалом [1].

Нині реформування системи освіти для дітей з особливими освітніми потребами й, передусім, з інвалідністю, відбувається з урахуванням прогресивних світових тенденцій – від інституалізації до інклюзії. Інноваційна методологічна парадигма такого реформування базується на принципах дитиноцентризму, що передбачають виявлення природних нахилів кожної дитини, створення умов для їх успішного розвитку, сприяння самореалізації спочатку в навчанні, а потім і в житті. Сьогодні в Україні функціонує потужна мережа спеціальних закладів для дітей, які мають ті чи інші порушення психофізичного розвитку.

Попри це є й позитивні напрацювання, про які говорять вітчизняні вчені [2]. Так, уперше в Україні з урахуванням сучасного зарубіжного досвіду розроблено та впроваджено стандарти психолого-педагогічної допомоги дітям спектра аутизму, програмні та навчально-методичні матеріали для дітей зі складними (комбінованими) порушеннями, синдромом Дауна, епілептичним синдромом, гіперактивністю тощо.

Українські дослідники (О. Василенко, В. Маланчій, Р. Попелюшко, Л. Тарабасова та інші) вивчали практичні аспекти роботи з дітьми з особливими потребами за допомогою різноманітних засобів (ігрових, комп'ютерних, інноваційних). Проблему інклюзивного навчання дітей з особливими потребами досліджували А. Бітова, Н. Малофєєв, М. Роганова, Н. Шматко та інші.

Метою дослідження є діти з особливими освітніми потребами як об'єкт реабілітації.

Логічно обґрунтованим визначення, яке дає знаний французький учений G. Lefrancois: «Особливі потреби – це термін, який використовують стосовно осіб, чия соціальна, фізична або емоційна особливість потребує спеціальної уваги та послуг, надається можливість розвинути свій потенціал» [3]. До їх числа входять діти, які мають як виняткові здібності або талани, так і діти з фізичними, психічними або соціальними відмінностями.

Під «особливими потребами» С. Лебедева розуміє принаймні три речі. З одного боку – це необхідність часом надзвичайно специфічних методів обстеження, навчання та комунікації (special education – спеціальної освіти або дефектології), реабілітації і працетерапії (physical-occupational therapy), особливого ставлення під час навчання. По-друге, потрібні також спеціальні пристосування – допоміжні пристрої для ходьби, інвалідні візки, слухові апарати, аж до складної комп'ютерної та медичної техніки, а також підвищені вимоги до безбар'єрної структури та адаптації середовища. По-третє, мається на увазі незахищеність цих дітей у соціальному плані

Погоджуючись із С. Лебедевою, ми переконані, що дитина, в якій наявним є певний дефект, нерідко комплексує. Це проявляється у підвищенні тривожності, прояві недовірливості, слабкій інтуїції у міжособистісних стосунках, впертості, егоцентризму, відсутності страху в ситуаціях підвищеного ризику, ігнорування норм культури поведінки, гіперчутливості до загрози. Такі діти є соціально боязкими, у них занижений рівень домагань. Труднощі навчання, які викликані недорозвитком, наприклад, фізичним, мовленнєвим, є частою причиною дезадаптації, різкого зниження мотивації навчання.

Несприйняття у групі однолітків діє нищівно на дитину. Проте за умови компенсації негативних переживань позитивними, приємного спілкування з іншими, значущими для дитини людьми, ймовірність дезадаптації знижується.

Для поглиблення розуміння особливостей реабілітації дітей із особливими освітніми потребами доцільно розкрити суть поняття «реабілітація». Насамперед слід констатувати, що в звичайному розумінні реабілітація – прерогатива психокорекції чи психотерапії. За своїм походженням «реабілітація» означає відновлення втраченої здатності, повернення певної якості після того, як вона з якихось причин зазнала негативних змін.

Дослідники по-різному трактують термін «реабілітація». Так, В. Шпак визначає реабілітацію (педагогічну) як процес відновлення здібностей дитини до нормальної поведінки та розвитку шляхом цілісної організації її життєдіяльності [5]. Вітчизняні дослідники розглядають педагогічну реабілітацію як процес, що здійснюється шляхом цілеспрямованого застосування психолого-педагогічних засобів і прийомів із неодмінним використанням прикладних медичних знань.

М. Фролов трактує реабілітацію як допомогу дитині у кризових ситуаціях, у пошуку сенсу життя, в оптимальній адаптації до нових соціально-економічних і політичних умов та вбачає основне завдання реабілітації у педагогічній підтримці і захисті дитини, яка має певні проблеми в житті та розвитку [4]. Ідеї педагогічної реабілітації набувають нині провідного значення не лише в роботі з дітьми, які мають проблеми розвитку, але й для масової середньої школи, для поглиблення її реабілітаційної функції, оскільки вона покликана допомогти учневі зорієнтуватись у складному й суперечливому світі, знайти вихід із кризової ситуації.

Висновок. Отже, поняття «діти з особливими освітніми потребами» охоплює всіх учнів, чий освітні проблеми виходять за межі загальноприйнятої норми і стосується дітей з особливостями психофізичного розвитку, обдарованих дітей та дітей із соціально вразливих груп, наприклад, вихованців дитячих будинків. Термін «діти з особливими освітніми потребами» робить наголос на необхідності забезпечення додаткової підтримки в навчанні дітей, які мають особливості розвитку.

Проте, незважаючи на актуальність, зазначена науково-педагогічна проблема потребує більше напрацювань в теорії і практиці реабілітації дітей з особливими освітніми потребами.

Література

1. Жмихова І. Б. Толерантна педагогіка в освітньому та виховному просторі школи. *Виховна робота в школі*. 2009. № 6. С. 41–47.
2. Засенко В. Діти з особливими потребами: пріоритетні напрями державної політики України в галузі освіти, соціального захисту й охорони здоров'я. *Особлива дитина : навчання і виховання*. 2017. № 3. С. 20 – 29.
3. Колупаєва А. Інноваційні підходи до навчання дітей з особливостями психофізичного розвитку. *Науково-методичний журнал «Нова педагогічна думка»*. 2004. № 1.
4. Фролов М. Реабілітаційний фактор життєвого становлення молодого покоління. Кроки до компетентності та інтеграції в суспільство : наук.-метод. зб. К. : Контекст, 2000. 336 с.
5. Шпак В. П. Реабілітаційна педагогіка : навчальний посібник. Полтава : АСМІ, 2006. 328 с.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ПЕДАГОГА В
УМОВАХ НОВОЇ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ РЕАЛЬНОСТІ**

*Збірник матеріалів
VII Міжнародної науково-практичної
конференції*

м. Тернопіль, 10-11 жовтня 2024 року

*Редколегія: О. М. Петровський, І. М. Вітенко, О. І. Козут,
Ю. Ч. Шайнюк, В.С. Кавецький, О.Я. Жизномірська, М.М. Корман,
Т. В. Магера, Н.Б. Стрийвус, Г.І. Герасимчук*

Підписано до друку 07.11.2024 р.
Папір офсетний. Формат 60x84¹/16.
Гарнітура Times New Roman.
Друк офсетний.
Умов. друк. арк. 37,5 .
Обл.-вид. арк. 37,2 . Зам. №10/24/1

Видавець та виготувач:
ФОП Осадца Ю.В.
м. Тернопіль, вул. 15 Квітня, 2Д/10
Тел. (097) 988-53-23

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного
реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ТР №46 від 07 березня 2013 р.*